

"Meni je bilo vse novo in zanimivo", je v priložnostni anketi zapisala ena izmed udeleženk strokovnega seminarja, ki ga je 17. in 18. junija v Ljubljani organizirala Višja šola za socialne delavce in ki je bil namenjen tistim strokovnim delavcem, ki se ukvarjajo s socialno problematiko, niso pa imeli v preteklosti priložnosti, da bi si pridobili ustrezna strokovna znanja za socialno delo na Višji šoli za socialne delavce v Ljubljani. Da bi svoji dejavnosti dala čim več strokovnega poleta, ter tudi utrdila svoj položaj skladno s poklicem strokovnjakov, ki jih vzgaja in razvija že desetletja, je šola že doslej zbirala svoje diplomante na strokovno-izpopolnjevalna srečanja (seminarje). Ta oblika dela je koristila tako že zaposlenim diplomantom kot tudi učiteljem te šole. Diplomanti so na takšnih srečanjih lahko dobili tista dodatna strokovna znanja, ki jih v rednem šolanju prej še niso mogli dobiti, ker niso bila še zajeta v učni program ali pa zanje v razpoložljivem učnem fondu ur preprosto ni bilo več prostora. Dodatno seminarsko srečevanje z diplomanti pa je bilo -razumljivo- koristna spodbuda tudi učiteljem šole, kajti preko teh srečanj so postopno pridobili neposredne namige za usmerjanje svojega učnovzgojnega dela. Strokovna srečanja z bivšimi diplomanti so kar pripraven način za občasne preizkuse posameznih korakov napredka v stroki. Če določena višješolska ustanova svojo stroko pomembnejsevsebinsko-spoznavno pogloblja, raziskovalno utrjuje in družbeno vse bolj uveljavlja, pomeni, da delo in prizadevanja takšne višješolske ustanove dejansko postopno in bolj ali manj zaokroženo že presegajo zgolj višješolsko (strokovno) raven in da jo njena raziskovalna dejavnost že sama po sebi uvršča ne le formalno, ampak vsebinsko v sistem visokega šolstva.

Kot rečeno, ljubljanska Višja šola za socialne delavce s svojo dejavnostjo (posebej z izpopolnjevalnimi seminarji za diplomante) in publiciranjem (tudi o dosežkih raziskav) v strokovnem tisku svoji stroki postopno vse bolj utrjuje znanstvenoraziskovalne elemente. V tej smeri se je Višja šola za socialne delavce še posebej afirmirala s tem, ko je svoja najnovejša teoretska bolj poglobljena znanja posredovala tudi zahtevnejši publiki, ki jo vsekakor predstavljajo tisti strokovni delavci v našem združenem delu, ki doslej

praviloma niso mogli imeti omembe vrednega stika s to višješolsko ustanovo. Zato je tembolj pomembno dejstvo, da so udeleženci ta seminar ugodno sprejeli in bili zadovoljni s predavanji.

In kakšne teme je predstavila Višja šola za socialne delavce na tem zahtevnejšem seminarskem srečanju? Delovni program je najavljal predvsem naslednje teme:

Osnove sistema socialne varnosti vključno s predstavitvijo pojma in pomena socialne varnosti. Identifikacija in razlikovanje raznih vrst socialnega zavarovanja, kot so: zdravstveno, pokojninsko, invalidsko zavarovanje, ki obsega precej različne kategorije invalidnih oseb; zavarovanje v primeru brezposelnosti, otroško varstvo, socialno skrbstvo ter socialno-varstveni elementi v stanovanjskem gospodarstvu. Podan je bil torej celovit pregled sistema socialnega varstva pri nas.

Druga tema se je usmerila k opredeljevanju predmeta socialnega dela. S posebnimi poudarki je zajela dejavnike, ki predstavljajo vire motenj. Te utegnejo privedi do problema, ki ga mora potem reševati socialni delavec, kajti "žrtve motenj" svojih problemov ne zmorejo več obvladovati zgolj same. Kritičen pregled pojmov socialnih težav ljudi v dosedanem razvoju socialnega dela je dopolnil to temo.

V tretjem tematskem delu so bile obravnavane življenjske težave z vidika teorije stresa, pri čemer so bili stresorji opredeljeni kot motnje v spletu socialnih vlog. Obravnavana je bila problematika zadovoljevanja potreb s posebnim ozirom na novejšo zamisli o kvaliteti življenja, pa razmerje med stresom in socialno varnostjo, mediacijski dejavniki, zunanji in notranji, psihične spremembe kot posledica stresa ter interakcije med dejavniki stresa in mehanizmi marginaliziranja posameznikov ali skupin v družbi in končno še vpliv stresa na vrednostni sistem človeka.

Četrto tematsko področje je najavljalo obravnavo metodičnih, psihološko poglobljenih vrst socialne pomoči, teorije medindividualne in skupinske komunikacije in teorijo transfera. Ob tem so bile omenjene tudi metode skupi-

nske dinamike, metoda intervjuja, metoda dela s posameznikom, skupinsko socialno delo in posebnosti teh oblik dela.

V peti tematski skupini so bili obravnavani posebni vidiki raziskovanja v socialnem delu, funkcije in ravni raziskovanja (temeljno, razvojno, uporabno) in metodološke strategije.

Zaključni del je zajemal predvsem področje socialnega dela v posebnih razmerah (vojni, nepredvidenih vojnih nevarnostih ter naravnih in drugih hudih nesrečah in izrednih razmera).

Po anketi sodeč, je bilo najbolj odmevno predavanje B. Stritih, ki je predstavil predvsem drugo, tretjo in četrto skupino tem.

Izjave v priložnostni kratki anketi o zadovoljstvu slušateljev seminarja s posameznimi temami kažejo, da je celotni dvodnevni program zelo uspel. Številni so napisali, da se bodo takšnih seminarjev še udeležili, če jim bodo le njihove delovne organizacije to omogočile. Udeleženci so radi povedali, da jim je ta seminar omogočil poglobitev znanja, ki ga doslej niso imeli dovolj.

"Pri mojem delu mi bo vse koristilo", je izjavila že omenjena udeleženka, ter dodala naslednje: "Opravljanje dela iz socialne stroke, nimam pa ustrezne izobrazbe (ima drugo VŠ). V naši delovni organizaciji pa socialnega delavca ne želijo zaposliti, kajti prevladuje še vedno prepričanje, češ da socialnih problemov ni, če ni socialnega delavca." Udeleženka je na koncu pripomnila: "Čudna logika!"

Morda ne gre zgolj naključju pripisati dejstva, da je na tem seminarju - po anketnih izjavah sodeč - doživela kar največji odziv in zanimanje prav tema, s katero je nastopil B. Stritih, o nedvomno zelo pogostem pojavu, namreč o stresu. Stresi, kakorkoli že nastajajo, so nekaj, kar v naši družbi zelo pogosto obremenjuje naše ljudi pri vsakdanjem delu. Stresi so stiske, v katere človek zaide, imajo pa takšno notranjo strukturo in mehanizme delovanja, da jim žrtev sama praviloma ni kos. In, če se človeku to ponavlja

večkrat zapored, zazna, da nekaj v njem samem ali pa okrog njega, v socialnem okolju, pač ne more biti v redu. Ne zna "reagirati", ne zna se izogniti moreči situaciji, skratka, ne ve, kaj je pravzaprav z njim. Ljudje, ki so "žrtve" takšnih situacij, si potem iščejo pomoči, kakor pač vedo in znajo; zdi se logično, da le mahjše število med njimi najde pot tudi do socialnega delavca ali drugega podobnega strokovnjaka. Zato ljudje polnijo ambulantne čakalnice pri zdravnikih - tudi specialistih. Ko pa stresi človeka dobesedno zlomijo, so posledice kaj lahko zelo hude in često tudi nepopravljive, saj so prav lahko vzrok tudi najtežjim obolenjem ali celo smrtnim primerom. Tu bi lahko spomnili na dolgotrajna in zelo draga zdravljenja v primerih, ko "žrtve" sicer ostanejo žive, vendar neredko s težkimi telesnimi okvarami, ki so seveda povsem "organskega" in ne zgolj "psihičnega" značaja. In, vsi vemo, da so stroški našega zdravstva že pred več leti pokazali takšno stopnjo rasti, da jih običajni prispevki delavcev iz osebnega dohodka ne zmorejo več dohajati.

Škoda se nam zdi, da nismo v tej smeri v priložnostni anketi ob seminarju zastavili vprašanj, ki bi nam dala podrobnejše namige o tem, od kod pravzaprav tolikšen odmev prav na predavanje "o stresu". Za tolikšnim številom udeležениh strokovnjakov z drugostopenjsko izobrazbo različnih vrst je možno videti s stresi obremenjeno množico ljudi v našem socialnem okolju. Če je ta domneva pravilna, je tema "o stresu" na določen način pri udeležencih tega seminarja zadevala dobesedno "v živo". Poleg tega pa je množica seminaristov v anketi izrecno pohvalila prav Stritihovo predavanje, vključno z načinom, s katerim se je lotil te aktualne teme.

Kot vidimo iz zgoraj navrženih prvih ugotovitev, je seminar izpolnil neko globljo potrebo v naši družbi v tem času, saj so seminaristi pokazali izjemno veliko pripravljenosti tudi za aktivne oblike dela, za kar pa to pot, žal, ni bilo dovolj časa.

Udeleženci so izjavljali, da se bodo udeležili tudi podobnih nadaljevalnih seminarjev, ki jih namerava šola pripraviti že to jesen. VŠSD mora torej v

krog svojih "diplomantov" sprejeti tudi vse druge delavce na "socialnem" področju, ki sicer ne izhajajo iz njenih šolskih klopi. Ta vključitev utegne na pomemben način pokazati tudi na potrebne smeri nadaljnjega dela VŠSD, predvsem njenega čim polnejšega vključevanja v potrebe združenega dela in celotne naše družbe, v kateri je socialnih primerov očitno kar veliko in to takšnih, ki zahtevajo zelo široko izobražene strokovnjake. Ti strokovnjaki so bb tem seminarju izrazili tudi željo, da bi bodoča srečanja podobne vrste organizirali tako, da bi bilo mogoče sproščeneje in na široko izmenjevati izkušnje in poglede ne-le z učitelji VŠSD temveč tudi med seboj.

Iz vsega omenjenega pa se nam odpira tudi vprašanje, kam pravzaprav uvrstiti socialno delo v odnosu do združenega dela. To vprašanje je videti ta trenutek zelo aktualno, nimamo pa nanj še primernih in sprejemljivih odgovorov. Zato bi morda kazalo temu vprašanju, ki je, med drugim, zanimalo kar precejšnje število seminaristov, posvetiti posebno pozornost v prihodnjih srečanjih te vrste strokovnih delavcev. Zdi pa se, da že zdaj ne tvegamo prav veliko, če rečemo, da socialno delo te vrste, kot ga poznamo in razvijamo posebej v samoupravni socialistični družbi, sodi med prizadevanja preprečiti, da bi po nepotrebnem izpostavljali preveč hudim stresnim situacijam naše najbolj ustvarjalne delavce v združenem delu. Zdi pa se, da bodo področje tega preprečevanja morali ožje očrtati tako medicina, kot tudi ekonomija in politika. Slednje pa spet kaže na to, da je nedavni seminar zadeval "v živo" v kar več družbeno in človeško aktualnih vprašanj našega trenutka družbenega razvoja.

Se je torej res komu potrebno "bati socialnih delavcev", kot se boje nekateri, na kar je na osnovi svojih izkušenj opozorila ena izmed seminaristk s dolgotrajno socialno prakso v združenem delu?

Mara Ovsenik